

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TÜRKÇE DERSLERİNDE ÖĞRETİM MATERYALİ KULLANMA AMAÇLARININ VE DURUMLARININ İNCELENMESİ

EXAMINATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS' AIMS AND CASES OF USING INSTRUCTIONAL MATERIALS IN TURKISH CLASSES

Özgür BABAYİĞİT¹

Başvuru Tarihi: 14.12.2018 Yayına Kabul Tarihi: 16.05.2019 DOI: 10.21764/maeuefd.497192
(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçlarının ve durumlarının incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama türündedir. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Yozgat il merkezindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Küme örnekleme yöntemiyle Yozgat il merkezindeki on ilkokul tespit edilmiştir. Bu on okulda görev yapan 144 sınıf öğretmeni örnekleme oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, Türkçe derslerinde öğretim araç-gereçlerini kullanma durumlarını belirlemek için geliştirilmiş anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanma amacının çoğunlukla öğrencilerin ilgilerini çekmek, dersi daha eğlenceli hale getirmek olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde en çok ders kitabını kullandıkları, ikinci sırada ise etkileşimli tahtayı kullandıkları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanmanın eğitimde verimliliği çok yüksek ölçüde artırdığını belirtmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde nadiren öğretim materyali hazırladığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanmasını engelleyen nedenlerin başında, materyal hazırlamanın çok zaman ve emek gerektirmesi, kullanmak istenilen araç-gerecin okulda olmaması, okulda istenen yeterlilikte bir kütüphane olmaması gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Sınıf öğretmeni, Türkçe, materyal, amaç, durum*

Abstract: The aim of this study is to examine the purpose and the status of the primary school teachers' using materials in Turkish lessons. The research is survey design which is one of the quantitative research methods. The population of the study is composed of classroom teachers who work in primary schools in the city center of Yozgat in the academic year 2018-2019. Ten primary schools in Yozgat city center were identified by cluster sampling method. A sample of 144 primary school teachers working in these ten schools was formed. As a data collection tool, developed by researcher questionnaire was used to determine the use of teaching materials in Turkish lessons. As a result of the research, it was determined that the purpose of class teachers to use material in Turkish lessons is mostly to attract students' interest and make the lesson more fun. It was found that classroom teachers used textbooks mostly in Turkish lessons and they used interactive boards in the second place. They stated that the use of teaching materials in Turkish lessons of the classroom teachers increased the productivity in education to a very high degree. It has been determined that classroom teachers rarely prepare teaching material in Turkish lessons. One of the reasons that prevented the use of materials by Turkish teachers are material preparation requires a lot of time and effort, the tools and equipment to be used are not in the school, and there is not lack of a library in the school.

Keywords: *Primary school teacher, Turkish, material, purpose, case*

¹Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozgur.babayigit@bozok.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6123-0609

Giriş

Türkçe derslerinde öğrencilerde dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla, diğer derslerde olduğu gibi öğretim materyalleri kullanılmaktadır. Türkçe derslerinde kullanılacak öğretim materyalleri çeşitlilik göstermekle birlikte, ders kitabı, etkileşimli tahta başlıca akla gelenlerdir. Türkçe derslerinde kullanılan tüm bu öğretim materyallerinin genel amacı, dersi daha etkili ve verimli hale getirmektir.

Öncelikle öğretim materyali kavramını açıklamakta fayda bulunmaktadır. Öğretim materyali, genel olarak hedefleri gerçekleştirmek amacıyla araçlardan faydalanarak yapılan ders sunum içeriklerini kapsamaktadır (Şahin & Şahin, 2014, s. 323). Öğretim materyalleri, öğretim ortamlarının etkin hale getirilmesi amacıyla öğretim sürecini ve içeriğini basitleştiren, anlaşılabilirliğini artıran, ayrıntıları sadeleştiren ve bütünleştiren birtakım ortam, etkinlik, sunum (gösterim) ve araç gereçleri ifade etmektedir (Erişti, 2007, s. 96). Öğretim materyali kavramı öğrenme-öğretme etkinlikleri sırasında öğrencinin öğrenmesi ve öğretmenin etkin bir öğretim sağlayabilmesi için bilgilerin kavratılmasında, varlıkların tanıtılmasında, üzerinde gözlem ve araştırma yapmada kullanılan her türlü öğretim-öğrenme yardımcısıdır (Gürcan & Kuzu, 2011, s. 14). Öğretim materyalleri, öğretim programında belirlenen amaçları gerçekleştirmek amacıyla öğretim-öğrenme ilkeleri doğrultusunda etkin teknoloji kullanımı ile geliştirilen araç-gereç, yöntem ve teknikler bütünüdür. Öğretim materyallerinin yerinde ve amaca uygun kullanılması, öğrencilerin bireysel farklılıklarının, yetenek ve yeterliklerinin ön plana çıkarıldığı öğrenci merkezli bir öğrenme-öğretme süreci oluşturulması anlamına da gelmektedir (Erişti, 2007, s. 96). Öğretim materyali tanımları incelendiğinde, öğrenci için önemine, öğretim-öğrenme sürecine katkısına vurgu yapıldığı görülmektedir.

Öğretim materyallerini işe koşma, eğitim-öğretim açısından büyük bir öneme sahiptir. Öğretimde materyallerden yararlanma, konunun daha etkili olarak sunulması, öğrenmeye açıklık getirilmesi, gözlem olanaklarının artırılması ve öğrencilerin birkaç duyu organına bir anda hitap edilmesi gibi fırsatları yaratmaktadır. Bunların yanı sıra araç-gereçlerin, öğrenme zamanından ekonomi sağladığı, öğrenmeyi bireyselleştirdiği, öğrenmenin niteliğini yükselttiği, öğretimi daha verimli ve zevkli kıldığı bilinmektedir (Cunningsworth, 1995, s. 52; Odabaşı & Namlu, 1998, s. 97). Öğretim, öğrenme sürecinde materyaller genelde öğretimi desteklemek için kullanılmaktadır. İyi tasarlanmış öğretim materyalleri öğretim sürecini zenginleştirmekte, öğrenmeyi artırmaktadır (Özbay, 2006, s. 163). Öğrenciler, öğretmenlerin yüksek teknolojiyi ya da çoklu ortamları kullanarak kendilerine bilgi aktarmasını beklemek yerine, teknolojiyi kullanarak öğrenmeyi öğrenirler. Böylece, materyalleri kendileri düzenledikleri için, öğrencilerin konuya karşı ilgileri artar ve teknoloji tarafından kontrol altına alınmaları engellenir (Jonasson, Myers & Mckillop, 1996, s. 93). Etkili bir öğretim-öğrenme, iyi bir iletişim sonucu gerçekleşir. İyi bir iletişim ise, öğrencileri etkilemesi ve/veya uyarması söz konusu olan eğitim ortamlarının öğretim-öğrenme sürecinde kullanılmasıyla olanaklıdır (Newby, Stepich, Lehman & Russell, 2000, s. 52; Odabaşı & Namlu, 1998, s. 97; Roblyer & Edwards, 2000, s. 151). Öğretim amacına uygun, nitelikli öğretim materyallerinin seçilmesi, öğrencilerin meraklarının, araştırmacı ruhlarının ve öğrenme bağlamına ilişkin dikkat ve ilgilerinin canlı tutulmasına ve geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Diğer yandan, öğretim materyallerinin kullanımı, öğrenmeye güdülenmeyi artırıcı, kavramların anlaşılabilirliğini

kolaylaştıran, öğrenme ortamına etkin katılımı yüreklendiren uygulamalar olarak da düşünülebilmektedir (Erişti, 2007, s. 96; Mackey, 1969, s. 72). Öğretim sürecinde işe koşulan araç-gereçlerin işlevi, öğretmen adına öğretimi gerçekleştirmek değil, öğrenen ile öğrenilenler arasındaki etkileşimi kolaylaştırarak daha etkili ve somut öğrenmelerin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Öğretmenlerin öğretim sürecinde araç gereçlerden yararlanması, öğrencilerde etkili ve kalıcı öğrenmeler oluşturma bakımından önemlidir (Odabaşı & Namlu, 1998, s. 97). Öğretim materyalleri öğrenci merkezli bir eğitime yönelik olarak öğrencilerin derse etkin biçimde katılmasını sağlayabilmektedir. Materyallerin aynı anda birçok duyu organına hitap etmesi daha etkili ve kalıcı bir öğrenmeye olanak sağlamaktadır. Materyaller tüm alanlarda etkili öğrenme sürecinde önemli bir role sahiptir (Dikdere & Güven, 2013, s. 3; Saettler, 1990, s. 28). İlkokul kademesindeki öğrenciler, somut işlemler döneminde bulunmaktadırlar. Öte yandan, ortaöğretimin sonuna kadar gösterilen başarının %42'si ilköğretim dönemindeki başarıyla açıklanmaktadır. Nitelikli öğretim ise, öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde araç-gereçlerden etkili olarak yararlanmalarını gerektirmektedir (Odabaşı & Namlu, 1998, s. 98). Eğitimde araç ve gereçler hedeflere daha kısa zamanda ulaşmayı ve öğrenmenin kalıcı izli olmasını sağlamasından dolayı öğretmenlerin çeşitli öğretim materyallerinden yararlanmaları ve sınıf içinde çoklu ortamı oluşturmaları gerekmektedir. Kullanılan öğretim materyalleri ile başarı arasında doğrusal bir ilişki olduğu gözlenmektedir (Heinich, Molenda, Russell & Smaldino, 1999 s. 130; Odabaşı & Namlu, 1998, s. 98). Çağımızda geliştirilen bütün kuram ve modeller öğrenmeyi olumlu etkilemesi açısından eğitimde öğretim teknolojisi ve materyal kullanımının öneminin belirtmektedir (Şahin & Şahin, 2014, s. 320). Öğretim araç-gereçleri öğrenme işlemine katılan duyu sayısını artırarak kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır. Dolayısı ile bir öğretmen eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin ne kadar fazla sayıda duyusuna yönelirse o oranda etkili bir öğretim sağlamış olmaktadır (Küçükahmet, 2001, s.41). Öğretimde materyallerden yararlanma, konuyu daha etkili olarak işleme, öğrenmeye açıklık getirme, gözlem olanağını artırma, birden fazla duyu organına hitap etme, zamandan tasarruf sağlama, öğrenmeyi bireyselleştirme, öğrenmeyi artırma ve eğitim verimliliğini artırma gibi açılardan önemlidir (Göçer, 2017, s. 404). Sınıfta kullanılan görsel araç ve materyaller dersi ilginç kılmakta ve öğrencinin ilgisini çekmektedir. İlgi ise öğrenmeyi güdülemede önemli bir etkidir. Derslerde kullanılan materyaller derslere çeşitlilik getirerek öğrenme ortamını monotonluktan uzaklaştırmaktadır (Dikdere & Güven, 2013, s. 3).

Öğretim materyalleri tebeşir ve kâğıttan başlayarak günümüzde bilgisayar ve ilişkili teknolojilere kadar basitten karmaşığa çeşitlilik göstermektedir (Yanpar Yelken, 2011, s 9). Materyal türleri arasında yazılı materyaller, görsel materyaller, işitsel materyaller, görsel-işitsel materyaller ve üç boyutlu materyaller bulunmaktadır. Yazılı materyaller arasında ders notları, çalışma yaprakları bulunmaktadır. Görsel materyaller arasında resim ve grafikler, gerçek nesne ve modeller, kartlar, kuklalar yer almaktadır. Görsel-işitsel materyaller arasında televizyon programları, videokasetleri bulunmaktadır (Dikdere & Güven, 2013, s. 5). Öğretim materyallerinin kullanımı öğretmenin yaratıcılığına dayanmaktadır ve bu yönüyle sınırsızdır (Şahin ve Şahin 2014, s. 326). Öğretim materyali, hedef davranışları kazandıracak nitelikte, öğrencilerin özelliklerine uygun, kolaylıkla elde edilebilir ve kullanılabilir olmalıdır (Senemoğlu, 2012, s. 417).

Öğretim materyalleri tüm derslerde kullanıldığı gibi, Türkçe derslerinde de sıklıkla kullanılmaktadır. Ana dili öğretmenin en güzel yollarından birisinin çocukların okuma, dinleme, konuşma ve yazma gereksinimlerini karşılayan zengin bir öğretme-öğrenme ortamı yaratmak

olduğu bilinmektedir. Böyle bir ortamı yaratmak için değişik araç ve gereçlerden faydalanılmaktadır. Bu ortamların kullanılması anadil öğretimine farklı bir zenginlik getirmektedir (Odabaşı & Namlu, 1998, s. 97; Ünveren Kapanadze, 2019, s. 292). Öğrencilerin temel dil becerilerine yönelik kazanımlara ulaşabilmeleri için çağın hizmete sunduğu teknolojik olanaklarla zenginleştirilmiş öğrenme-öğretme ortamlarının hazırlanması gerekmektedir (Şahin & Şahin, 2014, s. 320). Türkçe öğretiminde kullanılan araç ve gereç çeşidi hayli fazladır. Eskiden anadili öğretimi daha çok yazılı materyale dayalı olarak yapılırken, çağımızda teknolojinin gelişmesi sonucu görsel-ışitsel araçlar, bilgisayar teknolojileri öğretmen ve öğrencilere çalışmalarında büyük ölçüde yardımcı olmaktadır (Odabaşı & Namlu, 1998, s. 98). Türkçe öğretilimiyle öğrencilerin okuduğunu doğru anlaması, düşündüklerini etkili bir biçimde ifade etmeleri, gördüğü ve izlediğini doğru olarak anlatması, karşısındakini dinlemeleri ve ikna etmeleri gibi becerileri kazanması beklenir. Bu becerilerin kazanılmasında, öğrencilerin zengin ve çok uyaranlı eğitim ortamlarında yer almaları son derece önemlidir. Zengin eğitim ortamları, farklı duyu organlarının işe koşulmasını gerekli kılar (Ersoy, 2008, s. 183). Türkçe derslerinin temel dil becerilerinde öğretim materyallerinin kullanılması öğrencilerin dil yeteneklerini geliştirmektedir (Göçer, 2017, s. 405; Şahin & Şahin, 2014, s. 322; Ünveren Kapanadze, 2019, s. 207). Türkçe öğretimi, çeşitli yazılı ve görsel metinler, materyaller, her türlü yardımcı malzemeler eşliğinde öğrenciye geniş bir öğrenme sahası sunmaktadır (Karakuş, 2012, s. 1). Eskiden ana dil öğretimi daha çok yazılı materyale dayalı olarak yapılırken, çağımızda teknolojinin gelişmesi sonucu resimler, film şeritleri, projeksiyon, radyo ve televizyon, bilgisayar ve internet gibi araçlar kullanılmakta; öğretmen ve öğrencilere çalışmalarında büyük ölçüde yardımcı olarak kolaylık sağlamaktadır (Kavcar, Oğuzkan & Sever, 1998, s. 89).

Türkçe dersinde materyal kullanımına ilişkin araştırmalar sınırlı olmakla birlikte, farklı derslerde ya da farklı eğitim kademelerinde materyal kullanımına ilişkin çalışmalar bulunmaktadır. Öztürk (2002), tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre sadece fiziki haritaların gerekli olan her derste % 50'lik bir oran ile kullanıldığı, diğer araç, gereç ve materyallerin ise yeterince kullanılmadığı görülmüştür. Coğrafya öğretiminde öğrenmeyi kolaylaştırmanın en iyi yollarından biri araç, gereç ve materyalleri gerekli olan her derste kullanmak olduğu gibi, bunların öğrenciler tarafından kolayca görülebileceği bir yerde bulundurulmaları daha uygun olacağı belirtilmektedir. Başaran (2003) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenleri Türkçe derslerinde en çok ders kitabını ve yazı tahtasını kullanmaktadır. Diğer öğretim materyallerini kullanma oranları oldukça düşüktür. Meslekteki ilk 10 yılda ve 20. yıldan sonra, öğretmenlerin materyal kullanma oranları düşmekte, bir başka ifadeyle öğretmenler meslekî kıdemlerinin 10 ila 20. yılları arasında daha çok öğretim materyali kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin hemen tamamı öğretim materyali kullanmanın önemini bilmekte ve Türkçe derslerinde kullanmak üzere öğretim materyali geliştirmektedirler. Katrancı ve Uygun (2013) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknolojik araçların kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçü Türkçe derslerinde teknolojik araçların kullanılması gerektiğini düşünürken, yaklaşık dörtte biri ise Türkçe derslerinde teknolojik araç kullanımının gereksiz olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin teknolojik araçları en çok görsel okuma ve görsel sunu ile dinleme öğrenme alanlarında en az ise konuşma öğrenme alanında kullandıkları tespit edilmiştir. Dindar ve Yaman (2003) tarafından yapılan çalışma sonucunda, öğretmenlerin fen bilgisi dersinde yeteri kadar araç-gereç kullanmadıkları ve okullarda araç-gereç eksikliğinin bulunduğu belirlendi. Fidan (2008) tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin araç gereç kullanımına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmaktadır.

Öğretmenlerin görüşlerine göre, derslerde araç gereç kullanmak hem öğretmen açısından hem de öğrenciler açısından oldukça yararlı sonuçlar doğurmaktadır. Okulun ve çevrenin sosyo-ekonomik durumuna göre öğretmenler ve öğrenciler araç gereç teminine ilişkin problem yaşamaktadırlar. Bozkurt ve Akalın (2010) tarafından yapılan araştırma sonucunda elde edilen önemli bulgulardan birisi, matematik öğretiminde öğrencilerin müfredat programından yeterince faydalanabilmeleri için materyal kullanımı zaruri olduğu halde, öğretmenlerin bu konudaki bilgi, beceri ve deneyimlerinin yeterli olmamasından ötürü materyal kullanımında zorluk yaşadıkları saptanmıştır. Çelikkaya (2013) tarafından yapılan araştırmada sonucunda öğretmenlerin yarısından fazlası (%62) derste kullanmak üzere power point, grafikler, haritalar, çalışma kâğıtları, fotoğraf, kroki, şemalar gibi basit görsel materyaller hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç okullarda bulunması en kolay olan haritaların ve yer kürenin Sosyal Bilgiler dersinde vazgeçilmez materyal olarak kullanıldığını göstermektedir. Katılımcıların bir kısmı tarafından konu ile ilgili sunum, film, resim vb. içeren CD'ler ve projeksiyonun derslerde kullanıldığı ancak bunu kullanan öğretmen sayısının çok az olduğu görülmüştür. Kablan, Topan ve Erkan (2013) tarafından yapılan meta-analiz hesaplaması sonucunda sınıf içi öğretimde materyal kullanımının akademik başarı açısından olumlu yönde etkili olduğu, bu etkililik düzeyinin öğretim kademeleri, ders türleri ve materyal türlerine göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Coşkun (2014) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre hem sınıf hem Türkçe öğretmenleri Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenler üniversitede aldıkları eğitimin bu konuda yetersiz kaldığı görüşündedir. Öğretmenlere göre Türkçe derslerinde görsel-işitsel materyal kullanılmasında kalıcı öğrenme sağlamak, etkili öğretim gerçekleştirmek ve zamanı doğru kullanmak gibi nedenlerden dolayı mesleki tecrübe önemlidir. Türkçe derslerinin görsel-işitsel materyallerle desteklenmesi öğrenci açısından kalıcı ve eğlenerek öğrenmeyi sağlaması, yaratıcılığı geliştirmesi vb. nedenlerden dolayı önemlidir. Bu materyallerin kullanılması öğretmen açısından bir yandan kolaylık sağlarken diğer yandan öğretmeni tembelleştirmektedir. Öğrenme-öğretme süreci açısından ise zamandan tasarruf sağlamakta ve ders işleme sürecini zevkli hâle getirmektedir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, Fatih Projesinden önce yapılan araştırmalar olduğu görülmektedir. Yapılan bu araştırma ilgili araştırmalardan farklı olarak Fatih Projesinden sonra gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın Fatih Projesinin Türkçe derslerinde materyal kullanımına etkisini belirlemek açısından alana yenilik getireceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçlarının ve durumlarının incelenmesidir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde hangi materyalleri ne sıklıkla kullandıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Ayrıca kullanılan bu materyallerin hangi amaçla kullanıldığı belirlenmek istenmiştir. Sınıf öğretmenlerini Türkçe derslerinde materyal kullanımını kısıtlayan durumların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırma, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyalleri kullanım sıklığı, amacı ve materyal eksikliklerini belirlemek açısından önemlidir. Yapılan araştırma sonuçlarının öncelikle okul müdürlerine, sınıf öğretmenlerine ve Türkçe öğretmenlerine faydalı olacağı düşünülmektedir. Yapılan bu araştırmanın ana problemi şudur:

- Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçları ve durumları nedir?

Belirtilen ana problem kapsamında şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde yararlandığı materyalleri kullanma amaçları nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin materyal kullanımının eğitimde verimliliğe etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde, materyal hazırlama durumu nedir?
- Sınıf öğretmenleri Türkçe derslerini işlerken materyalleri hangi oranda kullanmaktadır?
- Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanmasını engelleyen etmenler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama türündedir. Tarama araştırması, araştırmacının bir örnekleme veya evrenin tamamına tutumlarını, görüşlerini, davranışlarını veya özelliklerini tanımlamak için bir anket uyguladıkları nicel araştırma türüdür. Araştırmacı anketler (örneğin, postalanan anketler) veya görüşmeler (örneğin, bire bir görüşmeler) kullanarak nicel veri toplamakta ve verileri sorulara verilen cevaplar hakkındaki eğilimleri tanımlamak ve araştırma soruları veya hipotezlerini test etmek için istatistiksel olarak analiz etmektedir. Ayrıca, istatistiksel testin sonuçlarını geçmiş araştırma çalışmalarıyla ilişkilendirerek verilerin anlamlarını da yorumlamaktadır (Creswell, 2012, s. 376). Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçları ve durumları incelendiği için tarama yöntemi tercih edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Yozgat il merkezindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde basit seçkisiz küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Küme örneklemede, mevcut gruplar ve daha sonra bu gruplardan bazılarını rastgele seçilmektedir (McMillan & Schumacher, 2006, s. 123). Küme örnekleme yöntemiyle Yozgat il merkezindeki 10 ilkokul tespit edilmiştir. Örneklemdeki sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1

Örneklem Demografik Özellikleri

Demografik Özellik	f	%
Cinsiyet		
Kadın	76	53
Erkek	68	47
Mesleki Kıdem		
1-5 yıl	44	30
6-10 yıl	56	39
11-15 yıl	36	25
16-20 yıl	4	3
21 yıl ve üzeri	4	3
Yaş		
20-25 yaş	16	11
26-30 yaş	48	33
31-35 yaş	56	39
36-40 yaş	16	11
40 yaş ve üzeri	8	6

Mezuniyet alanı		
Sınıf öğretmenliği lisans	112	77
Diğer alanlar lisans	16	11
Sınıf öğretmenliği yüksek lisans	8	6
Diğer alanlar yüksek lisans	8	6
Görev yapılan sınıf		
1. sınıf	38	26
2. sınıf	28	20
3. sınıf	36	25
4. sınıf	42	29
Materyal konulu hizmet içi eğitim kursuna katılma		
Hiç katılmadım	72	47
1-3 defa	68	47
4-5 defa	4	3
Toplam	144	100

Tablo 1 incelendiğinde, örneklemdaki sınıf öğretmenlerinin 76’sı kadın, 68’i erkektir. Mesleki kıdem olarak 1-5 yıl arası 44 öğretmen, 6-10 yıl arası 56 öğretmen, 11-15 yıl arası 36 öğretmen, 16-20 yıl arası 4 öğretmen, 21 yıl ve üzeri 4 öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin yaş dağılımı incelendiğinde 20-25 yaş arası 16 öğretmen, 26-30 yaş arası 48 öğretmen, 31-35 yaş arası 56 öğretmen, 36-40 yaş arası 16 öğretmen, 40 yaş ve üzeri 8 öğretmen olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin mezuniyet alanları incelendiğinde sınıf öğretmenliği lisans mezunu 112 öğretmen, diğer alanlar lisans mezunu 16 öğretmen, sınıf öğretmenliği yüksek lisans mezunu 8 öğretmen, diğer alanlar yüksek lisans mezunu 8 öğretmen olduğu görülmektedir. Görev yapılan sınıf bakımından birinci sınıfta görev yapan 38 öğretmen, ikinci sınıfta görev yapan 28 öğretmen, üçüncü sınıfta görev yapan 36 öğretmen, dördüncü sınıfta görev yapan 42 öğretmen olduğu anlaşılmaktadır. Materyal konulu hizmet içi eğitim kursuna katılma durumu incelendiğinde hiç katılmadım diyen 72 öğretmen, 1-3 defa katıldım diyen 68 öğretmen, 4-5 defa katıldım diyen 4 öğretmen olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak, Başaran (2003) tarafından geliştirilen Türkçe derslerinde öğretim araç-gereçlerini kullanma durumlarını belirlemek için geliştirilmiş anket formu kullanılmıştır. Öncelikle anket formunun kullanılabilmesi için elektronik posta ile izin alınmıştır. Anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anket sorularını cevaplayan öğretmenlere ait tanımlayıcı bilgiler sorulurken; ikinci bölümde ise öğretmenlerimizin Türkçe derslerinde materyal kullanma durumları, kullandıkları materyaller, materyal kullanma ve kullanmama nedenleri sorulmaktadır. Anket toplam iki bölüm, 13 soru ve 68 maddeden oluşmaktadır. Araştırmacı, ankette araç gereçlerin hangi oranda kullanıldığını soran bölüme bir madde eklemiştir. Başaran (2003) tarafından hazırlanan ankette öğretim materyalleri arasında “etkileşimli tahta” yer almamaktadır. Bu nedenle araştırmacı, ankete bir madde eklemiş ve “etkileşimli tahta” maddesini ilave etmiştir. Örnek bir anket sorusu Şekil 1’de sunulmaktadır:

Türkçe derslerinizi işlerken; aşağıda yazılı araç gereçleri hangi oranda kullanıyorsunuz?

	Hiçbir	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1) Ders kitabı					

Şekil 1. Örnek anket sorusu

Verilerin Toplanması

Anket formu, Yozgat ili merkez ilçesinde bulunan on ilkokulda görev yapan 144 öğretmene ulaştırılmıştır. Araştırmacıya ilkokullarda müdür yardımcısı refakat etmiştir. Müdür yardımcısı, öğretmenler odasında ve teneffüste, araştırmacıyı sınıf öğretmenlerine tanıtmıştır. Araştırmanın amacı ve içeriği hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Araştırma kapsamında gönüllülüğün esas olduğu belirtilmiştir. Ardından anket formunu doldurmak için gönüllü sınıf öğretmenlerine anket formu dağıtılmıştır. Öğretmenlere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Doldurulan anket formlarının müdür yardımcısına teslim edilebileceği söylenmiştir. Doldurulan anket formları müdür yardımcılarında teslim alınmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde SPSS 21 programı kullanılmıştır. Anket formunda işaretlenen Hiçbir zaman için 1, Nadiren için 2, Ara sıra için 3, Sık sık için 4, Her zaman için 5 şeklinde SPSS 21 programına giriş yapılmıştır. Öğretmenlere ait demografik bilgilerin tanımlanmasında frekans ve yüzde kullanılmıştır. Kullanılan araç-gereçler ve oranları, araç-gereç kullanma ve kullanmama nedenlerinin yorumlanması ve kendi içinde karşılaştırma yapılması için aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Bulgular

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersinde Öğretim Materyali Kullanma Amacı

Anketin dördüncü bölümünde sınıf öğretmenlerine “Türkçe derslerinizde yararlandığınız araç gereçleri, hangi amaca yönelik olarak, ne oranda kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin anket sorularına vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Materyalleri Kullanma Amacı

Türkçe derslerinizde yararlandığınız araç gereçleri, hangi amaca yönelik olarak, ne oranda kullanıyorsunuz?	\bar{x}	S
Öğrencilerin ilgilerini çekmek	4,69	0,52
Dersi daha eğlenceli hale getirmek	4,66	0,53
Derse karşı motivasyonu arttırmak	4,66	0,53
Öğrencilerin derse daha çok katılmalarını sağlamak	4,66	0,53
Konuların daha iyi anlaşılmasını sağlamak	4,63	0,67
Öğrenmeyi kolaylaştırmak	4,54	0,55
Öğrenilen konuların daha iyi hatırlanmasını sağlamak	4,50	0,60
Karmaşık konuları kolaylaştırmak	4,47	0,69
İşlenen konuların uygulamasını yapmak	4,38	0,64
Öğrencilerin kelime hazinelerini zenginleştirmek	4,30	0,81
Türk dilini sevdirmek ve dil bilincini aşılayabilmek	4,30	0,74
Öğrencilere okuma alışkanlığı ve zevkini kazandırmak	4,22	0,92
Öğrencilere doğru izleme alışkanlığı kazandırmak	4,22	0,82

Öğrencilere kelime telaffuzlarını öğretmek	4,13	0,86
Öğrencilere doğru konuşma alışkanlığı kazandırmak	4,13	0,82
Öğrencilere doğru dinleme alışkanlığı kazandırmak	4,05	0,82
Öğrencilerimin bireysel olarak da çalışabilmelerini sağlamak	4,00	0,88
Bilgilerin korunmasını ve saklanmasını sağlamak	3,91	0,89
Aynı materyali tekrar kullanabildiğimden dolayı zaman ve enerji tasarrufa sağlamak	3,72	1,15
Öğrencilerimin sınıftan bağımsız çalışmalar yapabilmelerini sağlamak	3,55	1,09
Disiplini sağlamak	3,50	1,41
Öğretim materyalleri kullanarak, kendime ders esnasında farklı konularla uğraşabilecek zaman sağlamak	3,19	1,29

Tablo 2'ye bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanma amacının çoğunlukla öğrencilerin ilgilerini çekmek için olduğu anlaşılmaktadır. Ardından dersi daha eğlenceli hale getirmek amaçlanmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersinde Öğretim Materyalinin Ders Verimliliği Hakkındaki Görüşleri

Yapılan anket sonucunda, sınıf öğretmenlerine yöneltilen ilk soru “Geçmiş yaşantılarınıza dayanarak eğitim ortamlarında araç gereç kullanımının, eğitimde verimliliği ne ölçüde arttırdığına inanıyorsunuz?” sorusudur. Katılımcı sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3

	\bar{x}	S
Geçmiş yaşantılarınıza dayanarak eğitim ortamlarında araç gereç kullanımının, eğitimde verimliliği ne ölçüde arttırdığına inanıyorsunuz?	4,52	,60

Tablo 3'te görüldüğü üzere, sınıf öğretmenlerinin “Geçmiş yaşantılarınıza dayanarak eğitim ortamlarında araç gereç kullanımının, eğitimde verimliliği ne ölçüde arttırdığına inanıyorsunuz?” sorusu aritmetik ortalamasının $\bar{x}=4,52$ olduğu görülmektedir. Bu sonuç, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanmanın eğitimde verimliliği çok yüksek ölçüde artırdığı inancında olduğunu göstermektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersinde Öğretim Materyali Hazırlama Durumu

Yöneltilen ikinci soru ise “Sınıfınızın ve konunun özelliklerine göre, Türkçe derslerinizde, kendiniz materyal hazırlıyor musunuz?” sorusu olmuştur. Katılımcı sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Materyal Hazırlama Durumu

	\bar{x}	S
Sınıfınızın ve konunun özelliklerine göre, Türkçe derslerinizde, kendiniz materyal hazırlıyor musunuz?	3,25	,98

Tablo 4 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin “Sınıfınızın ve konunun özelliklerine göre, Türkçe derslerinizde, kendiniz materyal hazırlıyor musunuz?” sorusu aritmetik ortalamasının $\bar{x}=3,25$ olduğu görülmektedir. Bu sonuç, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde nadiren öğretim materyali hazırladığını göstermektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersinde Öğretim Materyali Kullanma Oranı

Anketin üçüncü bölümünde sınıf öğretmenlerine “Türkçe derslerinizi işlerken; aşağıda yazılı araç gereçleri hangi oranda kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin anket sorularına vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 5’te sunulmaktadır.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Materyal Kullanma Oranları

Türkçe derslerinizi işlerken; aşağıda yazılı araç gereçleri hangi oranda kullanıyorsunuz?	\bar{x}	S
Ders kitabı	4,41	0,80
Etkileşimli tahta	3,97	0,60
Diğer basılı materyaller (okuma kitapları, kaynak kitaplar, gazete ve dergiler)	3,88	0,91
Sözlükler	3,88	0,88
Görsel materyaller (resim, grafik, karikatür vb.)	3,86	0,92
Bilgisayar-datashow	3,52	1,28
Video	3,41	1,43
Gerçek eşyalar/numuneler	3,11	1,10
Telaffuzu ve kelime hazinesini geliştiren oyuncaklar	2,61	1,38
Cd. veya teyp-kaset	2,58	1,24
Modeller	2,50	1,22
Kaynak kişiler	2,50	1,22
Kuklalar	2,16	1,02
Video kamera	1,97	1,39
Slayt makinesi	1,91	1,24
Televizyon	1,91	1,19
Bülten tahtası	1,88	1,22
Film şeridi	1,72	1,17
Döner levha	1,61	1,01
Radyo	1,44	0,83
Opak projektör	1,44	0,76
Tepegöz	1,27	0,65

Tablo 5’te belirtildiği üzere, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde en çok ders kitabını kullandıkları görülmektedir. İkinci sırada ise etkileşimli tahta yer almaktadır. Üçüncü sırada diğer basılı materyaller (okuma kitapları, kaynak kitaplar, gazete ve dergiler) görülmektedir. Daha sonra, kullanım oranı sırasıyla sözlükler, görsel materyaller (resim, grafik, karikatür vb.), bilgisayar-data şov, video, gerçek eşyalar/numuneler, telaffuzu ve kelime hazinesini geliştiren oyuncaklar, cd. veya

teyp-kaset, modeller, kaynak kişiler, kuklalar, video kamera, slayt makinesi, televizyon, bülten tahtası, film şeridi, döner levha, radyo, opak projektör ve son olarak tepegöz yer almaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersinde Öğretim Materyali Kullanmasını Engelleyen Nedenler

Anketin beşinci ve son bölümünde sınıf öğretmenlerine “Aşağıda yazılı nedenler, Türkçe derslerinde araç-gereç kullanmanızı ne ölçüde engelliyor?” sorusu yöneltilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin anket sorularına vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Materyaller Kullanımını Engelleyen Nedenler

Aşağıda yazılı nedenler, Türkçe derslerinde araç-gereç kullanmanızı ne ölçüde engelliyor?	\bar{x}	S
Materyal hazırlamanın çok zaman ve emek gerektirmesi	3,02	1,35
Kullanmak istediğim araç-gerecin çalıştığım okulda olmaması	2,97	1,26
Okulda istediğim yeterlilikte bir kütüphane olmaması	2,83	1,22
Kullanmak istediğim araç-gerecin maliyetinin yüksek olması	2,78	1,14
Okulda, araç-gereç hazırlamak/denemek için uygun ortam olmaması	2,72	1,35
Okulda araç-gereç kullanma konusunda bir rehberin bulunmayışı	2,69	1,29
Türkçe programının araç-gereç kullanımına uygun olarak hazırlanmamış olması	2,67	1,08
Okulun/sınıfın fiziki şartlarının yetersizliği	2,58	1,30
Ders araç-gereçleriyle ilgili meslek içi eğitim kurslarının yetersizliği /olmayışı	2,52	1,12
Araç gereç kullanıldığında çok zaman harcanması; programın gerisinde kalmam	2,41	1,30
Okul yönetiminin araç-gereç kullanma konusunda destek ve yardımın olmayışı/yetersizliği	2,33	1,30
Türkçe dersinin araç-gereç kullanımına uygun olmaması	2,22	1,11
Türkçe programında araç-gereç kullanma konusunda yeterli bilgi olmayışı	2,19	1,15
Araç-gereç kullanmaya ihtiyaç duymamam	2,02	0,99
Sınıf mevcudunun uygun olmaması	2,00	0,97
Kullanmak istediğim araç-gerece nasıl ulaşılacağını bilmiyor olmam	1,94	1,06
Araç gereç kullanmaya alışık olmamam	1,75	0,98
Araç gereç kullandığımda sınıf kontrolünün zorlaşması	1,69	1,00
Öğrencilerim, araç-gereç kullanma konusundaki isteksizliği	1,69	0,88
Bazı araç gereçleri kullanmayı bilmiyor olmam	1,63	0,86

Tablo 6’da görüldüğü üzere, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanmasını engelleyen en büyük nedenin, materyal hazırlamanın çok zaman ve emek gerektirmesi olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada, kullanmak istenilen araç-gerecin çalışılan okulda olmaması belirlenmiştir. Daha sonra üçüncü sırada okulda istenilen yeterlilikte bir kütüphane olmaması sonucu yer almaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma durumlarının incelendiği bu araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanma amacının öncelikle öğrencilerin ilgilerini çekmek ($\bar{x}=4,69$) olduğu belirlenmiştir. İkinci olarak dersi daha eğlenceli hale getirmek ($\bar{x}=4,66$) amaçlanmaktadır. Üçüncü sırada derse karşı motivasyonu arttırmak ($\bar{x}=4,66$) vurgulanmıştır. Dördüncü olarak ise öğrencilerin derse daha çok katılmalarını sağlamak ($\bar{x}=4,66$) amaçlanmaktadır. Bu sonuçları sırayla şu amaçlar izlemektedir: Konuların daha

iyi anlaşılmasını sağlamak, öğrenmeyi kolaylaştırmak, öğrenilen konuların daha iyi hatırlanmasını sağlamak, karmaşık konuları kolaylaştırmak, işlenen konuların uygulamasını yapmak, öğrencilerin kelime hazinelerini zenginleştirmek, Türk dilini sevdirmek ve dil bilincini aşılabilir, öğrencilere okuma alışkanlığı ve zevkini kazandırmak, öğrencilere doğru izleme alışkanlığı kazandırmak, öğrencilere kelime telaffuzlarını öğretmek, öğrencilere doğru konuşma alışkanlığı kazandırmak, öğrencilere doğru dinleme alışkanlığı kazandırmak, öğrencilerimin bireysel olarak da çalışabilmelerini sağlamak, bilgilerin korunmasını ve saklanmasını sağlamak, aynı materyali tekrar kullanabildiğimden dolayı zaman ve enerji tasarrufa sağlamak, öğrencilerimin sınıftan bağımsız çalışmalar yapabilmelerini sağlamak, disiplini sağlamak, öğretim materyalleri kullanarak, kendime ders esnasında farklı konularla uğraşabilecek zaman sağlamak. Araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösterecek şekilde Odabaşı ve Namlu (1998, s. 97), öğretimde materyallerden yararlanma, konunun daha etkili olarak sunulması, öğrenmeye açıklık getirilmesi, gözlem olanaklarının artırılması ve öğrencilerin birkaç duyu organına bir anda hitap edilmesi gibi fırsatları yarattığını, öğrenmeyi bireyselleştirdiği, öğrenmenin niteliğini yükselttiği, dersi zevkli kıldığını belirtmektedir. Bunun yanı sıra Jonasson, Myers ve Mckillop (1996, s. 93), öğretim materyalleri ile öğrencilerin konuya karşı ilgilerinin arttığını vurgulamaktadırlar. Yine benzer şekilde Erişti (2007, s. 96), öğretim materyallerinin öğrencilerin meraklarının, dikkat ve ilgilerinin canlı tutulmasına ve geliştirilmesine katkı sağladığını, öğrenmeye güdülenmeyi artırıcı, kavramların anlaşılmasını kolaylaştıran, öğrenme ortamına etkin katılımı sağladığını dile getirmektedir. Araştırma sonucuyla benzer olarak Dikdere ve Güven (2013, s. 3), öğretim materyallerinin öğrenci merkezli bir eğitime yönelik olarak öğrencilerin derse etkin biçimde katılmasını sağladığını belirtmektedir. Yine benzer şekilde Göçer (2017, s. 404), öğretimde materyallerden yararlanma, konuyu daha etkili olarak işleme, öğrenmeye açıklık getirme, gözlem olanağını artırma, birden fazla duyu organına hitap etme, zamandan tasarruf sağlama, öğrenmeyi bireyselleştirme, öğrenmeyi artırma ve eğitim verimliliğini artırma bakımından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanmanın eğitimde verimliliği çok yüksek ölçüde artırdığı görüşüne ($\bar{x}=4,52$) sahip oldukları tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuca benzer bir şekilde Odabaşı ve Namlu (1998, s. 97), öğretimde materyallerden yararlanmanın, öğrenmeye açıklık getirdiğini belirtmektedirler. Bunun yanı sıra araç-gereçlerin, öğrenme zamanından ekonomi sağladığı, öğrenmenin niteliğini yükselttiği, öğretimi daha verimli ve zevkli kıldığını dile getirmektedirler. Yine benzer olarak Özbay 2006 (s. 163), iyi tasarlanmış öğretim materyallerinin öğretim sürecini zenginleştirdiğini ve öğrenmeyi artırdığını vurgulamaktadır. Küçükahmet (2001, s. 41), Dikdere ve Güven (2013, s. 3) araştırma sonucuyla bağlantılı olarak, materyallerin aynı anda birçok duyu organına hitap etmesinin daha etkili ve kalıcı bir öğrenmeye olanak verdiğini belirtmektedirler. Bunun yanı sıra Göçer (2017, s. 404), öğretimde materyallerden yararlanma, zamandan tasarruf sağlama, öğrenmeyi bireyselleştirme, öğrenmeyi artırma ve eğitim verimliliğini artırdığını dile getirmektedir. Ayrıca Yalın (2003, s. 93) öğretim materyalleri, öğrenme-öğretme süreçlerinin daha verimli hale getirilmesinde oldukça önemli bir işleve sahip olduğunu belirtmektedir. Öztürk (2002) öğretiminde öğrenmeyi kolaylaştırmanın en iyi yollarından biri araç, gereç ve materyalleri gerekli olan her derste kullanmak olduğunu dile getirmektedir. Kablan, Topan ve Erkan (2013) tarafından yapılan meta-analiz hesaplaması sonucunda sınıf içi öğretimde materyal kullanımının akademik başarı açısından olumlu yönde etkili olduğu, bu etkililik düzeyinin öğretim kademeleri, ders türleri ve materyal türlerine göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmada belirlenen bir diğer sonuç, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde nadiren ($\bar{x}=3,25$) öğretim materyali hazırladığıdır. Başaran (2003, s. 93) yapılan araştırma sonucunda anketin aynı sorusuna verilen cevapların aritmetik ortalamasını $\bar{x}=3,66$ olarak bulunmuştur. Ortalamalar arasında 0,41 fark bulunmaktadır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersi için öğretim materyali hazırlamalarında 2003 yılına göre azalma olduğunu göstermektedir. Bu azalışın nedeni olarak, öncelikle etkileşimli tahta akla gelmektedir. Etkileşimli tahta sayesinde internete kolaylıkla bağlanılabilmekte, çeşitli ve hazır materyaller öğrencilere sunulabilmektedir.

Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde kullandıkları en çok kullandıkları öğretim materyalleri ders kitabı ($\bar{x}=4,41$), etkileşimli tahta ($\bar{x}=3,97$), diğer basılı materyaller (okuma kitapları, kaynak kitaplar, gazete ve dergiler) ($\bar{x}=3,88$) olarak tespit edilmiştir. Bu öğretim materyallerin ardından kullanım sıklığı sırasıyla sözlükler, görsel materyaller (resim, grafik, karikatür vb.), bilgisayar-data şov, video, gerçek eşyalar/numuneler, telaffuzu ve kelime hazinesini geliştiren oyuncaklar, cd. veya teyp-kaset, modeller, kaynak kişiler, kuklalar, video kamera, slayt makinesi, televizyon, bülten tahtası, film şeridi, döner levha olarak belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde en az kullandıkları öğretim materyalleri olarak radyo ($\bar{x}=1,44$), opak projektör ($\bar{x}=1,44$), tepegöz ($\bar{x}=1,27$) yer almaktadır. Araştırma sonuçları ile benzer bir şekilde Şahin (2008, s. 134), ders kitaplarının diğer eğitim araç-gereçlerine göre daha ekonomik olmaları, öğrenmeyi bireyselleştirmeleri, diğer pek çok öğretim aracıyla birlikte ve aynı anda kullanılabilirliği, pek çok bilgiyi belli bir düzen içerisinde sunmaları gibi avantajları nedeniyle yoğun olarak tercih edildiğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra Aydın (2013, s. 27), Chambliss ve Calfee (1988, s. 18) öğretim materyalleri arasında en çok kullanılan ders aracının ders kitabı olduğunu vurgulamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde en sık kullandıkları ikinci öğretim materyali olarak etkileşimli tahta tespit edilmiştir. Ülkemizde Fatih Projesi kapsamında tüm dersliklere etkileşimli tahta yerleştirilmesi amaçlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde etkileşimli tahtayı sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde en az kullandıkları öğretim materyalleri radyo, projektör ve tepegöz olarak belirtilmiştir. Bu durumun sebebi olarak, dersliklerde bulunan etkileşimli tahtalar görülmektedir. Etkileşimli tahta radyo hizmeti verebilmekte, projektör görevi görebilmektedir. Tepegöz kullanımı ise son derece azalmıştır.

Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde materyal kullanmasını engelleyen en büyük nedenin, materyal hazırlamanın çok zaman ve emek gerektirmesinin olduğu tespit edilmiştir. İkinci sırada, kullanmak istenen araç-gerecin çalışılan okulda olmaması sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Dindar ve Yaman (2003) okullarda araç-gereç eksikliğinin bulunduğu belirtmektedirler. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Dikdere ve Güven (2013, s. 3), materyallerin geliştirilmesinin oldukça zor ve kapsamlı bir süreç olduğunu vurgulamaktadır. Ancak bu materyal gelişmede önemli noktalar bilirse bu zorluğun azaltılabileceğini dile getirmektedir. Araştırma sonucu incelendiğinde, sınıf öğretmenin Türkçe dersinde kullanmak istediği, ancak okulda bulunmayan materyallerin olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersi kapsamında okullarındaki kütüphanenin yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Dindar ve Yaman (2003) okulda istenilen yeterlilikte bir kütüphane olmamasını dile getirmektedir. En son sırada yer alan, bazı araç gereçlerin kullanmayı bilmiyor olunması nedeni dikkat çekmektedir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin öğretim materyalini rahatlıkla kullanabildiklerini işaret etmektedir.

Araştırma sonuçları kapsamında şu önerilerde bulunmaktadır:

- Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde en sık kullandıkları öğretim materyali ders kitabı olarak belirlenmiştir. Maddi durumu iyi olmayan öğrencilerimiz açısından, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere verilen ücretsiz ders kitabı uygulamasının devam ettirilmesi önerilmektedir.
- Sınıf öğretmenleri tarafından Türkçe derslerinde etkileşimli tahta sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak Fatih Projesi kapsamında etkileşimli tahta bulunmayan derslikler mevcuttur. Bu dersliklere acilen etkileşimli tahta takılması önerilmektedir.
- Okul kütüphanelerindeki kitapların sayısal olarak artırılması, farklı ve güncel yayınların temin edilmesi önerilmektedir. Bu konuda, okul müdürleri, müdür yardımcıları veya sınıf öğretmenleri yerleşim biriminin hayırseverleriyle görüşerek destek istemeleri önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda ortaya çıkan bir diğer önemli sonuç, sınıf öğretmenin Türkçe dersinde kullanmak istediği araç-gerecin çalıştığı okulda olmamasıdır. Bu konuyla ilgili olarak eğer öğrenci velilerinin maddi durumu iyiyse, materyalin gönüllü olarak veliler tarafından alınması önerilmektedir. Maddi durumun elvermediği durumlarda ise, vakıflara veya hayırseverlere başvurulması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aydın, B. (2013). Öğretim gereçlerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi: ders kitabı. H. F. Odabaşı (Ed.). *İngilizce öğretmenliğinde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı-II* (2. Baskı). (ss. 25-38). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Başaran, M. (2003). İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda öğretmenlerin Türkçe derslerinde öğretim materyalleri kullanma durumları. *Yüksek lisans tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Bozkurt, A., & Akalın, S. (2010). Matematik öğretiminde materyal geliştirmenin ve kullanımının yeri, önemi ve bu konuda öğretmenin rolü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 47-56.
- Chambliss, M. J. & Calfee, R. C. (1988). *Textbooks for learning*. Oxford: Blakwell Publishers.
- Coşkun, H. (2014). Sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin Türkçe derslerinde görsel işitsel materyal kullanma durumları ve bunu etkileyen faktörler. *International Journal of Language Academy*, 2 (4), 333-347.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.
- Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your coursebook*. Oxford: The Bath Press.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 73-105.
- Dikdere, M. & Güven, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde ders materyali geliştirme etkinlikleri. H. F. Odabaşı (Ed.). *İngilizce öğretmenliğinde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı-II* (2. Baskı) (ss. 1-24). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Dindar, H., & Yaman, S. (2003). İlköğretim okulları birinci kademedeki fen bilgisi öğretmenlerinin eğitim araç-gereçlerini kullanma durumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 167-176.

- Erişti, B. (2007). Öğretim teknolojilerinin öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı: görsel-işitsel materyaller. H. F. Odabaşı (Ed.). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (ss. 93-112). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Ersoy, A. (2008). Türkçe öğretiminde ortam düzenleme ve araç gereç kullanımı. H. Pilancı (Ed.). *Türkçe öğretimi* (ss. 179-204). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Fidan, F. G. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), 48-61.
- Göçer, A. (2017). *Türkçe özel öğretim yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürcan, A. & Kuzu, A. (2011). Öğretim teknolojisinde temel kavramlar. H. F. Odabaşı (Ed.). *İngilizce öğretmenliğinde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı-ı* (ss. 1-30). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Heinich, R., Molenda, M., Russell, J. D. & Smaldino, S. E. (1999). *Instructional media and technologies for learning* (6th Ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Jonasson, D. H., Myers J. & Mckillap A. M. (1996). From Constructivism to Constructionism: Learning with Hypermedia/Multimedia Rather Than from it. B. G. Wilson (Ed.). *Constructivist learning environments: case studies in instructional design*, New Jersey: Educational Technology Publications.
- Kablan, Z., Topan, B., & Erkan, B. (2013). Sınıf içi öğretimde materyal kullanımının etkililik düzeyi: Bir meta-analiz çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1629-1644.
- Karakuş, N. (2012). Türkçe öğretimi. Y. Baki, N. Karakuş. *Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (ss. 1-8). Ankara: Pegem Akademi.
- Katranacı, M. & Uygun, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6 (11), 773-797
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mackey, W. F. (1969). *Language teaching analysis*. London: Longman Green & Co Ltd.
- McMillan J. H. & Schumacher, S. (2006). *Research in education: evidence-based inquiry* (6th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D. & Russell, J. D. (2000). *Instructional technology for teaching and learning: designing instruction, integrating computers and using media*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Odabaşı, F. & Namlu, A. G. (1998). Türkçe öğretiminde ortamlar. S. Topbaş (Ed.). *Türkçe öğretimi* (ss. 95-112). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, M. K. (2002). Liselerde coğrafya öğretiminde araç, gereç, materyal kullanımı ve önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (22), 126-129.
- Roblyer, M. D. & Edwards, J. (2000). *Integrating technology into teaching* (2nd Ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.

- Saettler, P. (1990). *The evolution of american educational technology*. Englewood, CO: Libraries Unlimited.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim öğrenme ve öğretim* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- SPSS 21 Programı (2012). IBM Corp. Released 2012. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 21.0. Armonk, NY: IBM Corp.
- Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9 (3), 133-146.
- Şahin, E. & Şahin, A. (2014). Türkçe öğretiminde teknoloji ve materyal kullanımı. Ed: A. Kırkkılıç ve H. Akyol. *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (4. baskı) (ss. 319-348). Ankara: Pegem Akademi.
- Ünveren Kapanadze, D. (2019). Türkçe öğretiminde anlama becerisinin gelişiminde kültürel bağlamda bir yöntem önerisi: salur kazan'ın evinin yağmalanması örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 289-310.
- Ünveren Kapanadze, D. (2019). Bağlam ve Süreç Temelli Yazma Becerisinin Gelişiminde Söylem Çözümleme Yönteminin Etkisi: Örnek Uygulama. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 202-242, doi: 10.23891/efdyu.2019.124
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yanpar Yelken, T. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

The aim of the Turkish course is to improve the listening, speaking and writing skills of four basic language skills. In order to develop these language skills, teaching materials are used as in other courses. Although the teaching materials that can be used in Turkish lessons vary, textbooks, smart boards and whiteboards are the main ones. The general purpose of all these teaching materials used in Turkish lessons is to make the lesson more effective and efficient. In the introduction part of this research, firstly the subject of teaching material is mentioned. Then, the importance of using materials in Turkish lessons is emphasized. The aim of this study is to examine the purpose and the status of the classroom teachers in using Turkish teaching materials. The aim of Turkish course is to determine how frequently class teachers use Turkish language courses. In addition, it was aimed to determine the purpose of these materials used. The aim of this study is to determine the conditions that limit the use of materials in Turkish classes. The research is important in terms of determining the frequency, purpose and material deficiencies of the instructional materials in Turkish classes. It is thought that the results of the research will be beneficial for school principals, classroom teachers and Turkish teachers.

Method

The research is of the survey type of quantitative research methods. In this study, the survey method was preferred because the purpose and the purpose of using classroom materials in Turkish lessons were examined. The population of the study is composed of classroom teachers who work in primary schools in the city center of Yozgat in the academic year 2018-2019. A simple random cluster sampling method was used in the selection of the sample. 10 primary schools in Yozgat city center were identified by cluster sampling method. As a means of data collection, the questionnaire form consisted of 2 parts. The questionnaire has 13 questions and 68 items. The questionnaire was delivered to 144 teachers in ten primary schools in the central district of Yozgat. The researcher was accompanied by the deputy director in primary schools. The deputy director introduced the researcher to the class teachers in the teachers' room and at the training. The aim and content of the research is given briefly. It is stated that volunteering is essential. The questionnaire was then distributed to the volunteer classroom teachers to fill the questionnaire. Teachers were provided with the necessary explanations. It was said that the completed questionnaire forms could be submitted to the deputy director. The completed questionnaire forms were received from the deputy managers. SPSS 21 program was used to analyze the collected data. The frequency and percentage techniques were used to define descriptive information of teachers. Arithmetic mean and standard deviation were used to interpret the tools and equipment used, the reasons for using and not to use tools and to compare them.

Result and Discussion

As a result of this research in which the use of instructional materials in the classrooms' Turkish lessons were examined, the arithmetic average of the answers given to the question of "How much do you believe that the use of equipment in educational environments based on past experiences increases the efficiency of education?" was determined as $\bar{x}=4,52$. This result shows that the use of teaching materials in Turkish lessons of classroom teachers increases the efficiency of education in a very high level. As a result of the research, the most commonly used teaching materials used by Turkish teachers in Turkish lessons are textbooks ($\bar{x}=4,41$), interactive boards ($\bar{x}=3,97$), other printed materials (reading books, source books, newspapers and magazines) ($\bar{x}=3,88$). It was determined that the purpose of using materials in Turkish classes of primary school teachers was to attract students' interest ($\bar{x}=4,69$). Secondly, it is aimed to make the lesson more enjoyable ($\bar{x}=4,66$). In the third place, it was emphasized to increase motivation ($\bar{x}=4,66$). Fourthly, it is aimed to enable the students to participate more in the course ($\bar{x}=4,66$). As a result of the research, it was found that the biggest reason that prevented the use of material by the teachers in Turkish lessons was that the material preparation required a lot of time and effort. In the second place, it was concluded that the tool-device to be used was not in the school. In the third place, the result is the lack of a sufficient library in the school.

The following suggestions are made within the scope of the research results:

- The most frequently used teaching material used by Turkish teachers in Turkish lessons is the textbook. For the students who are not in good financial condition, it is recommended that the free textbook application given to students by the Ministry of National Education should be continued.

- The interactive board is frequently used by Turkish teachers in Turkish lessons. However, there are classrooms without interactive board within the scope of Fatih Project. These classrooms are urgently recommended to use an interactive board.
- It is recommended that the books in school libraries should be increased numerically and different and current publications should be provided. In this regard, school principals, assistant principals or class teachers are advised to contact the resettlement of the settlement unit with their benefactors.
- Another important result that arises from the research is that the teacher of the class teacher wants to use in Turkish class is not in the school. In this case, if the financial situation of the parents of the parents is good, it is recommended that the material be voluntarily taken by the parents. In cases where the financial situation does not permit it, it is recommended to apply to foundations or philanthropists.